

Proces parazitace

Stanislav Komárek

30. srpna 2008 – Lidové Noviny

FILOZOFICKÁ LEKCE

V přírodě se v zásadě jen jeden typ organismů, zelené rostliny, živí sám, všechny ostatní žijí nějak přímo či nepřímo z nich. Parazitace je jen jednou z mnoha cest, jak toho dosahovat – je to způsob, kdy se ze svého hostitele živíme pomalu a opatrně, aby nám vydržel dlouho, nejlépe „napořád“ – hloupému parazitovi, který jej zlikviduje úplně, zůstávají jen oči pro pláč. Parazitace se ve všeobecném povědomí spojuje s čímsi nepěkným a nepočestným, s čímsi, co by mělo vlastně nebýt. Také vyhynutím ohrožená tasemnice či motolice nevzbudí zájem a soucit ani sebenadšenějšího ochránáře.

Přesto jsme ovšem všichni byli ve svých raných vývojových stádiích devět měsíců endoparazity neboli cizopasníky vnitřními, potom zhruba rok ektoparazity, sajícími důležité životní šťávy zvnějšku, a následujících dvacet až třicet let tzv. komensály, těmi, kdo se přiživují u stolu jiných (občas se zeptám svých žáků, který obratlovec je nejdéle neschopen samostatné obživy – když se dostatečně pobavím všemi těmi navrhovanými slony, vorvani, nosorožci atd., prozradím správné řešení: je to postgraduální student). Lidská společnost je už tak zařízená, že nejen její mladí a naopak příliš staří členové jsou odkázáni svou výživou na jiné, ale i celé její široké vrstvy.

Není to zdaleka jenom dnes, kdy industriální zemědělec uživí bez problémů sto jiných – středověké město se hemžilo nejen spoustou duchovenstva, na které se pak raně buržoazní myslitelé dívali jako na svého druhu rafinované příživníky, ale také žebráctva, z části zcela řemeslného a zdravého jako řípy. Míra, v jaké jsou lidé ochotni podporovat jiné nebo naopak si na svém „sedět“, je podle místa a doby velmi různá.

Tibet, podobně jako evropský středověk, byl v tomto neobyčejně velkorysý – bédný zemědělec, klášterní nevolník, v podstatě dobrovolně a s nadšením odevzdával většinu své produkce pro blaho mnichů a nádhernou výzdobu chrámů. Čínský argument, že byl osvobozen z potupné feudální závislosti na zdroji pověry, mu podnes nezní dobře a znovuobnovené kláštery podporuje s nadšením dál.

Lze si klást otázku, do jaké míry byla stavba pyramid faraonskou mocí vynucována a do jaké míry se jednalo o jakousi věc „národní prestiže“. Všeobecné nadšení pro kosmický výzkum a závody v „dobývání kosmu“ v šedesátých letech vedly k vydáním, která by dnes byla zcela nemyslitelná: přistání živých lidí na Marsu, které se kdysi zdálo na dosah ruky, se odsouvá kamsi za horizont a už ztrácím víru, že se jej za svého života ještě dočkám.

To, že armáda, duchovenstvo a později i věda a umění nejsou „samonosné“ a musejí být nějakým způsobem ekonomicky aktivním sektorem udržovány, se v dějinách vynořovalo pomalu a všichni si na fenomén už dávno zvykli. Mnohem novějším jevem je parazitace jednoho ekonomického sektoru na jiném, dovedená řekněme v dnešní Evropě asi k historicky největší dokonalosti.

Železnice se takto prakticky ve všech evropských zemích stala světem, který ze subvencí žije, a všeobecně se s tím počítá – v některých zemích, např. v mé druhé vlasti Rakousku, mají její zaměstnanci proti běžným smrtelníkům i četné další výhody, které se jim povedlo nakumulovat. Nejinak se vyvíjí situace i s různými „ekologickými“ technologiemi, které také vzkvétají jen díky subvencím. Je jisto, že něco nového se nepostaví na nohy bez dopomoci zvnějšku – jak víme, člověk sám také ne. Ale známou noční můrou, zhmotněnou třeba v pohádce o Otesánkovi, je představa, že mimino nedospěje, jen se obludně zvětší a nakonec nás vysaje docela.

***

Všichni jsme byli devět měsíců endoparazity, potom rok ektoparazity a pak dvacet až třicet let tzv. komensály